

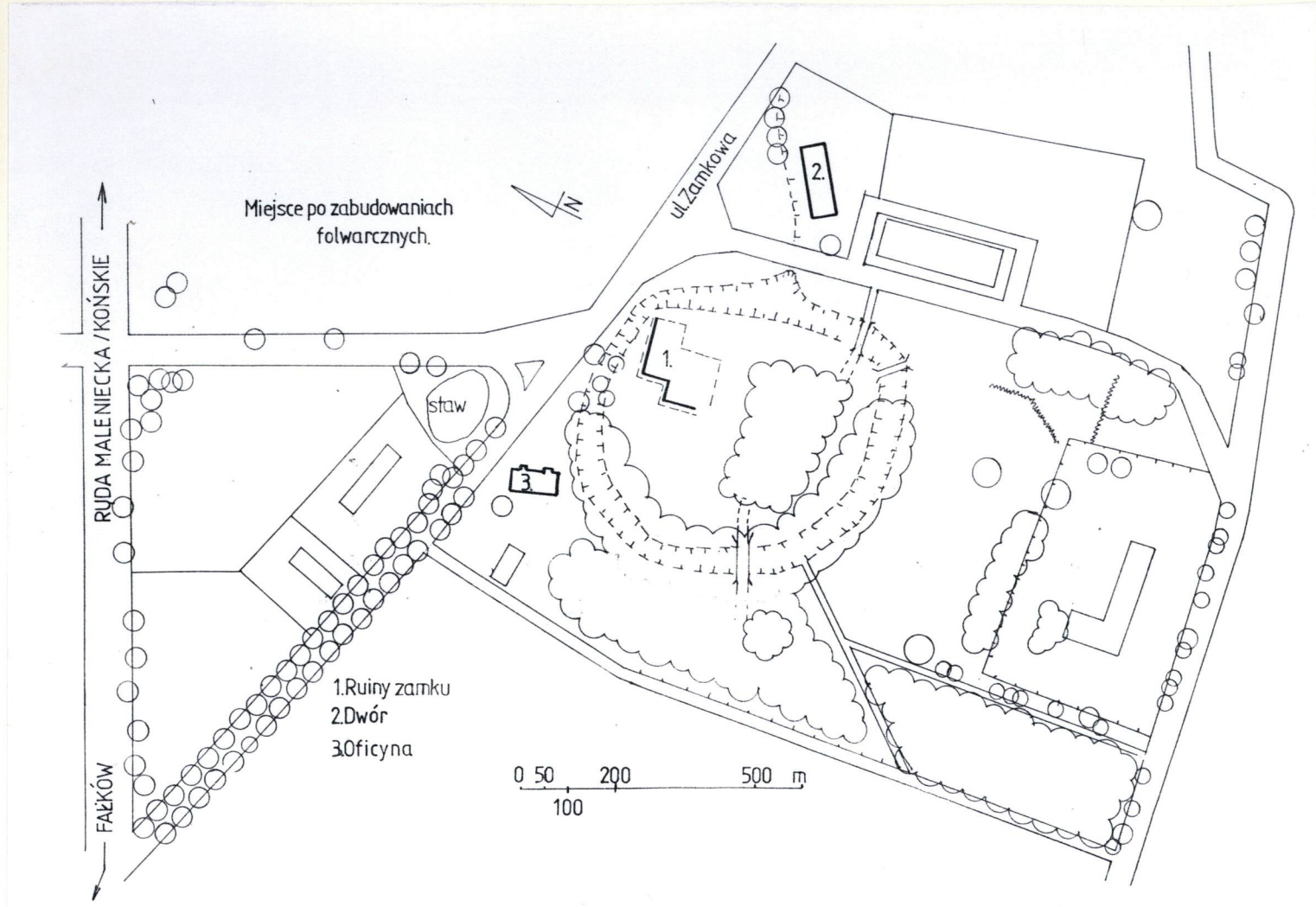
1. Obiekt 54

ZESPOL DWORSKI

2. Czas powstania
XVII-XIX w.

3. Miejscowosc
FALKOW

11. Zdjecia, rzut, przekroj, sytuacja, orientacja

4. Adres
Falków
ul. Zamkowa
nr hipoteczny .....

5. Przynaleznosc administracyjna
piotrkowskie
województwo .....

gmina loco
pow. konskie

6. Poprzednie nazwy miejscowosci
-

7. Przynaleznosc administracyjna
1 VI 1975
województwo kieleckie
powiat konecki

8. Wlasiciel i jego adres
Urząd Gminy
i własność
prywatna

9. Uzytkownik i jego adres
wł. prywatna
i brak
uzytkownika

10. Rejestr zabytkow
Nr 260/730 data 16.06.1972
gminie polni - 16.06.1995

1:2500

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Fałków wymieniany jest w XII w. jako wieś stanowiąca część dóbr biskupów krakowskich. W 1340 r., za wstawieniem właściciela dóbr fałkowskich - Piotra Fałkowskiego herbu Doliwa, później biskupa krakowskiego, król Kazimierz Wielki zezwolił na nadanie osadzie praw miejskich na prawie magdeburskim.

Fałkowscy należeli w XIV i XV w. do zamożniejszych rodów ziemi krakowskiej. Kanonik Jan Fałkowski w 1418 r. pełnił funkcję rektora Akademii Krakowskiej. Piotr w 1416 r. został sędzią ziemskim sandomierskim. W XVI w. Fałków podupadł i stracił prawa miejskie. W XV w. Wincenty Giżycki herbu Gozdawa, w posagu swej drugiej żony Dobrochny Szyrzykówny otrzymał wieś i dobra Fałków w powiecie opoczyńskim. Odziedziczyli je po nim synowie Jan i Piotr Giżyccy. Ten ostatni - marszałek nadworny księcia Bolesława Mazowieckiego, 1446 r - kasztelan wiski, fundator kościoła w Fałkowie. Synowie Jana - Andrzej i Wacław posiadali dobra do 1533 r., kiedy Wacław sprzedał je Sławińskiej. Spustoszenia w XVII i XVIII w. poczynione przez wojska szwedzkie, saskie i in. dotknęły także dobra fałkowskie. Na przełomie XVIII i XIX w. notuje się ożywienie gospodarcze związane z eksploatacją okolicznych rud żelaza.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyoszaenie, instalacje)

Założenie dworskie u s y t u ł o w a n e jest na pld.-wschód od zabudowań wsi, na pld. od drogi Przedbórz - Końskie. Na teren założenia prowadzą obecnie dwie drogi. Jedna pod kątem prostym od głównej, ku południowi, na przedłużeniu przeciwnieległej drogi do wsi Starzechowice. To dawna aleja lipowa prowadząca do zamku na wyspie. Obecnie część drzew od strony wschodniej wycięto, a w miejscu dawnych zabudowań folwarcznych (też od wschodu) trwa budowa grupy domów jednorodzinnych. Druga droga obsadzona szpalerem kasztanowców (ob. ul. Zamkowa) prowadzi od wschodu ku północnemu-zachodowi, ku centrum wsi, pod kątem w stosunku do głównej drogi i na wysokości zamku przecina opisywaną wyżej aleję lipową. Na południe od niej, tuż obok fosy zamkowej wznosi się (dawna oficyna dworska, zwrócona narożnikiem północnym ku ulicy, a fasadą w stronę wschodnią).

Po przeciwnej stronie ulicy, w miejscu utworzonym przez krzyżujące się drogi znajduje się niewielki staw w otoczeniu drzew. Dalej wzniesienie z nowszą zabudową barakowo-gospodarczą za ogrodzeniem ze zbrojonego betonu.

W centrum założenia sytuuje się wyspa otoczona fosą z ruinami zamku na wzniesieniu. Wyspa dostępna jest groblą od zachodu i przez kamienny mostek od wschodu. Porośnięta jest zaroślami i drzewami. Park rozciąga się też dalej, na południe i zachód od wyspy. Od wschodu ogranicza go droga. Po jej przeciwnej stronie przy skrzyżowaniu wznosi się opuszczony budynek d. dworu fasadą zwrócony ku północnemu zachodowi. Obiekt na lekkim wzniesieniu. Dalej, przy drodze zwrócony fasadą ku zachodowi - nowy kilkupiętrowy budynek mieszkalny. Opisywana droga na południe od parku skręca ku zachodowi i biegnie obok zabudowań wiejskich i szkoły usytuowanej na terenie parku. Park ogranicza od zachodu ścieżka biegnąca jego skrajem, aż do ulicy Zamkowej. Na lewo od niej znajdują się pola i zabudowania wsi.

Ulica Zamkowa biegnie na wschód, w kierunku zabudowań POM-u, mijając po lewej stronie łąki, po prawej, za dworem Ośrodek Zdrowia (nowy) i nową zabudowę mieszkalną (blokowisko).

O p i s zabytkowej zabudowy - patrz: osobne karty ewidencyjne.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Urzycowanie obecne
-	-	-	-
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)	
lata 70-te XX w. - rozebrano zabudowania folwarczne		<p>Pierwotny układ zabudowań - niezachowany. Rozebrano budynki gospodarcze, wprowadzono nową, nieciekawą architektonicznie zabudowę mieszkalną, zaniedbano park, wycięto drzewa (aleja lipowa !)</p>	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
		Znaleźć użytkownika dla budynku dworu !	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

Sąd Rejpnowy w Opocznie, Wydz.Ksiąg Wieczystych
KW 1009, 1010, 1892, 1893, 2198

22. Bibliografia

Corpus Inscriptionum Poloniae, t.VI, woj.piotrkowskie, Łódź-Piotrków Tryb 1993,
Katalog Zabytków Sztuki w Polsce t.III, woj. kieleckie, pow. konecki. Warszawa 1957,
Kotnowska Z., Smoczkiwicz L., Smoczkiwicz K.,
Ewidencja zabytkowego parku w Fałkowie, gm. loco, woj. piotrkowskie, Łódź 1983, m-pis w zb. PSOZ w Piotrkowie Tryb.,
Piątkowski L., Fałków i okolice. Fałków 1990, m-pis w zb. UG w Fałkowie,
Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego t.I, II, Warszawa 1880 - 81.

23. Zróżniona ikonograficzna i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

Fotografie nieistniejącego zespołu folwarcznego
w zb. PSOZ w Piotrkowie

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Ewa Szelałowska, 08.95 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Ewa Szelałowska 08.95 r

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr Ewa Szelałowska, 08.95 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Załącznik I, II

FAŁKÓW

ZESPÓŁ DWORSKI

Tekst , fotografie

cd. p 12 Historia obiektów

W Fałkowie czynny był wielki piec, pudlingarnia i walcownia żelaza. Zakłady te pracowały do 1899 r. W XIX w. dobra fałkowskie znalazły się w posiadaniu Jakubowskich. W 1836 r. zakupił je Franciszek Jakubowski spłacając długi ciężące na majątku. Jak notuje Słownik Geograficzny, w końcu XIX w. do dóbr należały także: Wyszyna Fałkowska, Starzechowice, Kołoniec, Sęp, Zawada, Franciszków, Zbójno, Julianów i Ruda Malenicka. Po I wojnie, na skutek różnych działów ograniczają się one do folwarku Fałków Podzamcze, Dziecina Fałkowskiego i Dziecina Podzamcze oraz Starzechowic. Działy na tych dobrach otrzymali w 1922 r. - Bolesław Ludwik Jakubowski, Tadeusz Józef Jakubowski oraz Kazimierz Jakubowski. Zamieszkiwali do wojny w Fałkowie. Podczas wojny folwark przejęli Niemcy. W 1944 r. całość upaństwowiono.

Zabudowania dawnego zespołu dworskiego w Fałkowie formowały się na przestrzeni kilku stuleci. Z zachowanych, najstarszy jest XVII-wieczny (?) zamek, obecnie w ruinie. Osiemnastowieczne zabudowania folwarczne istniały do lat 70-tych XX w. (w tym okresie rozebrane). Dwór i oficyna wzniesione zostały w I poł. XIX w. (później przekształcone). Zachowały się elementy dawnego układu przestrzennego i fragmenty parku krajobrazowego.

SPIS FOTOGRAFII

1. Widok z głównej alei w kierunku pld.-zach. (pośród drzew, z prawej, widoczny fragment d.oficyny),
2. Widok z głównej alei w kierunku założenia dworskiego (na wprost ruiny zamku, z lewej - d.oficyna),
3. Widok z alei głównej w kierunku oficyny, po prawej, w cieniu, niewielki staw,
4. widok w kierunku ul. Zamkowej z d. oficyną po lewej i w kierunku głównej alei (po prawej),
5. Widok ogólny d. oficyny od pln.-wsch.,
6. Widok na skrzyżowanie alei głównej i ul. Zamkowej z pln.-zach. W głębi - dwór,
7. Widok w kierunku dworu zza stawu, usytuowanego na zachód od alei gł., z pln.-zach. Pośród drzew - dwór.,
8. Widok z ul. Zamkowej w kierunku stawu ku pln.-wsch, na wysokości d.oficyny,
9. Widok ku oficynie z ul. Zamkowej, w stronę pld.-wsch.,
10. Ulica Zamkowa, widok od strony pld.-wsch., w kierunku d.oficyny i zamku (z lewej,pośród drzew),
11. Droga ze szkoły, widok od pld. Z lewej nowy budynek mieszkalny i dalej - dwór. Z prawej fragment parku wokół założenia zamkowego,
12. Droga ze szkoły, widok ku pln., po prawej fragment dworu, z lewej - fosa wokół wzgórza zamkowego,
13. Tylne elewacje dworu od strony drogi do szkoły,
14. Widok na fasadę dworu od pln.-zach.,
15. Mostek na fosie, widok od północy,
16. Widok na wyspę z zamkiem, od strony fosy, od wschodu,
17. Ruiny dworu od strony pld.,
18. Widok na elewację tylną oficyny od strony pld.-zach.,
19. Widok z drogi zamykającej od zachodu założenie na elewację tylną oficyny,
20. Droga biegnąca skrajem założenia od zachodu, po prawej granica parku, po lewej pola,
21. Panorama Fałkowa od pld.-zachodu, z drogi na granicy parku od zachodu.

FAŁKOW

ZESPÓŁ

DWORSKI

Fotografie, plan

10

12

14

11

13

15

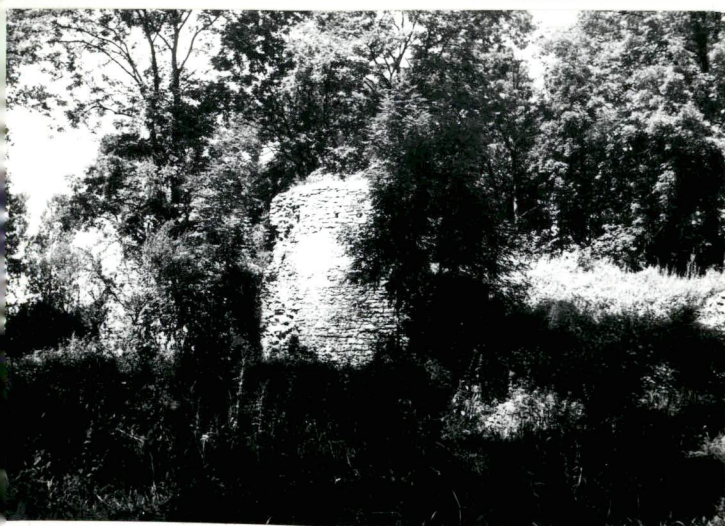

16

19

17

20

18

21